

det var gaaet til, da denne Forordning udkom i 1807. Han oplyser desangaaende, „at i Aaret 1831 blev den for Cancelliet fremsat det Spørgsmaal, om Huusbonden havde Revselsesret over for sine Huusmænd eller ikke. Man hørte derover det kongelige Rentekammer, hvorigenennem Fdg. af 1807 var emaneret, og udveilede i en udførlig Skrivelse Sagen fra begge Sider, idet man anførte saavel de Grunde, der kunde opvække Tvivl om, at der tilkom Huusbonden en saadan Ret, som de Modgrunde, der fra Lovfortolkningens Side af Collegiet bleve anseete for overveie. I denne Anledning modtog man en Skrivelse fra Rentekammeret, som indeholdt, at de Forhandlinger, som gik forud for Forordningen af 1807, viste, at Indholdet af §. 13 i Fdg. 25de Marts 1791“ — om, at man ikke maatte udøve Revselsesret mod Gaardmændene — „med Flid var blevet forbigaet i hiin Forordning, og at det var Hensigten, at Huustugten ikke skulde finde Sted. Efter at der nemlig fra Landbocommissionen, hvori til den Tid Reventlow og Colbjørnsen havde Sæde, var indkommet Forslag til at udgive en Forordning, der erklærede Bestemmelserne i Forordningen af 25de Marts 1791“ — om Gaardmændene — „for ogsaa at være anvendelige paa Huusmændenes Pligtarbeide, nedlagde Rentekammeret, efter derom at have corresponderet med Cancelliet, som deri var enigt, Forestilling. Efter de daværende Forhold blev denne, ligesom i andre Sager af nogen Vigtighed, sendt til Kronprindsen“ — den senere Frederik den 6te — „der da opholdt sig i Holsteen, forinden den blev foredraget Kongen, og i denne Anledning tilkendegav Kronprindsen Rentekammeret, at han fandt, at Huustugt imod Huusmændene ikke burde finde Sted, og at han ikke bifaldt, at Udkastet, saaledes som det var affattet, blev forelagt i Statsraadet“. Altsaa, da Forordningen af 1807 skal udkomme, optager man fra deres Side, som forberede Loven, i den en Bestemmelse om, at Godsejerne skulle have Ret til at udøve Hustugt mod Husmændene. Derefter gaar Lovudkastet ned til Kronprinsens, som opholder sig i Holsten, og Kronprinsens er humant tænkende nok til at sige: Nej, den Lov vil jeg ikke finde mig i udkommer, Godsejerne skulle ikke have Revselsesret over for Husmændene. Saa udkommer Loven uden nogen Bestemmelse om Revselsesret, og derefter fortolker man det saaledes, at da der ikke staar noget derom i Loven, maa Godsejerne vel have

Revselsesret. Man praktiserer derpaa flittigt Hustugten. Og da Sagen saa kommer frem for Cancelliet i 1831, og den sande Sammenhæng bliver oplyst, hvad gør man saa? Saa lægger man Sagen til Side, og Forespørgeren faar ikke noget Svar, og man vedbliver ganske rolig at lade Godsejerne udøve Hustugt over for Husmændene. Ørsted anfører nu mange Grunde til, at undskylde denne Holdning fra Cancelliets Side, at Cancelliet ikke, da det faar den sande Sammenhæng oplyst, straks skrider ind og forhindrer, at man fortsætter med at udøve Revselsesretten over for Husmændene. Men den sande Grund dertil turde være en, som Ørsted ikke finder det passende at nævne i 1842, fordi det vilde være lidet smigrende for den nylig afdøde Kong Frederik den Sjette. Den sande Grund var nemlig den, at Staten i 1831 er saaledes stillet, at den ikke paa nogen Maade tør foretage noget, som blot kan antages i mindste Maade at komme Godsejerne til Skade. Thi Staten har paa den uklogeste Maade engageret sig til Fordel for Godsejerne. Under Landbrugs-krisen udlaaner Staten, saaledes som det oplyses i Rubins Bog fra Frederik den Sjettes Tid, i 1819 ikke mindre end 5 Mill. Rigsdaler Sølv til 500 danske Grundejere, væsentlig Godsejere. Det vil, naar man sammenligner Datidens Statsindtægter med Nutidens — den Gang havde Staten kun 16 Mill. Kr. i Indtægt, hvoraf man udlaante de 10 Mill. Kr. — svare til, at man i Nutiden udlaante 40 Mill. Kr. til Godsejerne for at redde dem ud af en Forlegenhed, og det var — saaledes som det oplyses sammesteds — en Understøttelse, som aldeles ikke hjalp. Følgen blev derfor, at Staten efterhaanden maatte overtage et umaadelig stort Antal Godser. Jeg tror, det under denne Sags Behandling har Interesse at oplyse, hvorledes Staten den Gang optraadte til Fordel for Godsejerne. I Aarene efter 1819 kom Staten til som ufyldestgjort Panthaver at sidde inde med følgende Godser: Paa Sjælland: Overgaard og Pagtevold, Rougstedgaard og Sømandshvile, Alkestrup og Egemark, Flinterupgaard, Arnakkegaard, Løvegaard, Næsbyholm, Bavelse og Næsbyholms Kanal, Nordrupgaard og Ødemark, Øbjerggaard, Lundbygaard; paa Lolland: Gammelgaard; paa Langeland: Faarevejle; paa Fyn: Selleberg, Hellerup, Brahesborg, Kjærsgaard, Frederiksgave og Flénstoft; i Jylland: Silkeborg, Moesgaard, Byholm, Fannerupgaard, Skaarupgaard, Scheel og Skiærvad, Lykkesholm, Katholm, Mejlgaard, Vedøe,